

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r: Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd

Dyddiad: 15 Hydref 2021

Teitl: Adroddiad Blynyddol Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, 2020/21.

Pwrpas yr Adroddiad: Cyflwyno er ystyriaeth Adroddiad Blynyddol drafft Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd cyn ei gyflwyno i'r Cyngor.

Cyflwyniad

Bydd yn ofynnol yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 i bob Cyngor Sir sefydlu Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Mae'r Mesur yn nodi swyddogaethau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd gan hefyd nodi y bydd yn ofynnol i'r Pwyllgor lunio adroddiad o leiaf unwaith y flwyddyn i'r Cyngor.

Defnyddir Adroddiad Blynyddol Gwasanaethau Democrataidd er mwyn:

- a) Amlygu'r gwaith a wneir gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd;
- b) dangos sut y mae Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd wedi gwneud gwahaniaeth;
- c) Cefnogi gwelliant parhaus ar gyfer Cynghorwyr.

Cyflwynir yr Adroddiad Blynyddol i'r Cyngor gan Gadeirydd y Pwyllgor ac fe'i gyhoeddir yn dilyn hynny ar wefan y Cyngor er mwyn cyflawni gofynion y Mesur.

Argymhellion: Bydd y Pwyllgor yn cymeradwyo Adroddiad Blynyddol Pwyllgor drafft y Gwasanaethau Democrataidd i'w gyflwyno i'r Cyngor ar 21 Hydref 2021.

Atodiadau: Atodiad A – Adroddiad Blynyddol Drafft Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, 2020/21.

Dogfennau Cefndir: Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011; Papurau a chofnodion cyfarfodydd Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

Lowri Edwards

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd

27 Medi 2021.

Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Adroddiad Blynyddol
2020/21

Cynnwys

	<i>Tudalen</i>
Rhagair gan Gadeirydd y Pwyllgor	3
Cylch Gorchwyl y Pwyllgor	4
Aelodau'r Pwyllgor 20/21	6
Gweithgareddau'r Pwyllgor	7
Y flwyddyn nesaf	11
Dod i'r Pwyllgor / Cysylltu â ni	12

Rhagair gan Gadeirydd y Pwyllgor

Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn ei gwneud yn ofynnol i bob Cyngor Sir a Chyngor Bwrdeistref Sirol sefydlu Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, a bu'n fraint imi ddychwelyd i rôl Cadeirydd Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd yn dilyn yr Etholiadau Lleol yn 2017.

Mae gwaith y Pwyllgor wedi canolbwyntio ar sicrhau bod anghenion a gofynion yr Aelodau yn cael eu diwallu, a bod y trefniadau priodol ar waith i gefnogi Aelodau wrth iddynt gyflawni eu dyletswyddau. Yn ystod y flwyddyn, bûm yn adolygu datblygiadau mewn perthynas â 'Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru)' gan gynnwys dyletswydd i annog cyfranogiad mewn gwneud penderfyniadau, dyletswydd i wneud cynllun deiseb, dyletswydd i gyhoeddi cyfeiriadau swyddogol, darlledu cyfarfodydd yn electronig, galluogi rhannu swyddi ar gyfer swyddi Arweinydd ac Aelodau Cabinet yn ogystal â swyddi anweithredol, absenoldeb teuluol i Aelodau, safonau ymddygiad, a sicrhau bod gwybodaeth ar gael i Bwyllgorau Trosolwg a Chraffu. Bydd llawer o'r newidiadau hyn yn dod i rym o fis Mai 2022, ond oherwydd y pandemig, mae sawl un eisoes wedi'u rhoi ar waith. Cytunwyd i adolygu'r rhain ar ôl i Lywodraeth Cymru gyhoeddi dogfennau canllaw y rhagwelir ar ôl mis Tachwedd 2021. Hefyd adolygwyd maint Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, diwygiadau'r i'r gweithdrefnau 'Cynigion ar Rybudd', 'Galw i Mewn'. A gweithdrefnau pleidleisio.

Mae'r 12 mis diwethaf wedi bod yn heriol iawn, oherwydd pandemig Coid-19, gyda Aelodau a Swyddogion yn gweithio o adre. Mae'r Aelodau wedi addasu'n dda iawn i'r trefniadau newydd, diolch i'r holl gefnogaeth a hyfforddiant a ddarparwyd gan Swyddogion Gwasanaethau Democrataidd. Hoffwn estyn fy niolch a'm gwerthfawrogiad i aelodau'r Pwyllgor am eu hamser, eu hymroddiad a'u cefnogaeth ac i'r swyddogion sydd wedi cefnogi gwaith y Pwyllgor a'r Aelodau a hoffwn ddiolch iddynt oll am eu parodrwydd i wneud hynny, ac am eu hymrwymiad a'u cefnogaeth barhaus.

Bydd y Pwyllgor yn ystyried nifer o faterion yn ystod gweddill 2020/21, gan gynnwys parhau i sicrhau bod sylw yn cael ei roi i anghenion a gofynion yr Aelodau o safbwynt cyfleusterau newydd yn Siambr y Cyngor ac ar ddatrysiadau TGCh i'r Aelodau.

Y Cyngorydd Ceredig Davies
Cadeirydd Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd, Cyngor Sir
Ceredigion
2020/21

Cylch Gorchwyl y Pwyllgor

Cylch Gorchwyl Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd

Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (y Mesur) yn ei gwneud yn ofynnol i'r awdurdod lleol benodi Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Yn ystod y cyfarfod cyntaf ym mis Gorffennaf 2012, cytunwyd ar y Cylch Gorchwyl fel a ganlyn:

Swyddogaethau Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd yw:

- Cyflawni swyddogaeth yr awdurdod lleol o ran dynodi Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd
- Cadw golwg ar y ddarpariaeth o ran staff, adeiladau ac adnoddau eraill sydd ar gael i Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, er mwyn sicrhau ei bod yn ddigonol ar gyfer dyletswyddau'r swydd.
- Paratoi adroddiadau i'r cyngor llawn am y materion hyn, o leiaf unwaith y flwyddyn.
- Ystyried amser y cyfarfodydd, a gwneud argymhellion i'r Cyngor
- Goruchwylio hyfforddiant a datblygiad yr Aelodau.

Aelodaeth

Bydd y Pwyllgor yn cynnwys chwe Aelod a benodir gan y Cyngor.

Cadeirydd

Caiff y Cadeirydd ei benodi gan y Cyngor a bydd yn gwasanaethu am gyfnod o ddwy flynedd fwrdeistrefol yn olynol (yn unol ag Erthygl 5.2, Rhan 2 y Cyfansoddiad).

Cyfethol

Nid yw'r Mesur yn rhoi pwerau i'r Pwyllgor gyfethol unigolion i'r Pwyllgor.

Is-bwyllgorau

Caiff y Pwyllgor benodi is-bwyllgorau yn ôl y gofyn a dirprwyo swyddogaethau iddynt.

Y Pwyllgor fydd yn penodi Cadeirydd unrhyw is-bwyllgor.

Dod i gyfarfodydd y Pwyllgor i ateb cwestiynau

Mae gan y Pwyllgor (ac unrhyw is-bwyllgor) bŵer i fynnu bod unrhyw rai o Aelodau neu Swyddogion y Cyngor yn dod i'w gyfarfodydd i ateb cwestiynau, a gall wahodd unrhyw un arall y mae'n dymuno ei wahodd hefyd. Os bydd gofyn i'r Aelodau neu'r swyddogion ddod i gyfarfod, rhaid iddynt ateb unrhyw gwestiwn, oni bai ei fod yn gwestiwn y byddai ganddynt hawl i wrthod ei hateb mewn llys barn.

Mynediad at wybodaeth

Mae Rheolau Mynediad at Wybodaeth y Cyngor yn berthnasol i drafodion y Pwyllgor, fel y'u nodir yn Nogfen B Rhan 4 y Cyfansoddiad.

Pa mor aml fydd y pwyllgor yn cyfarfod?

Bydd y Pwyllgor yn cyfarfod o leiaf dair gwaith yn ystod unrhyw flwyddyn fwrdeistrefol.

Gellir cynnull cyfarfod o'r Pwyllgor hefyd os bydd y Cyngor llawn yn penderfynu y dylid gwneud hynny, neu os bydd o leiaf draean o aelodau'r Pwyllgor yn galw am gyfarfod.

Cyfrifoldeb y Cadeirydd yw sicrhau bod y cyfarfodydd yn cael eu cynnal pan fydd angen.

Canllawiau Llywodraeth Cymru

Rhaid i'r Pwyllgor roi sylw i ganllawiau Gweinidogion Cymru pan fydd yn cyflawni ei swyddogaethau.

Adroddiadau Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd

Rhaid i'r Pwyllgor ystyried unrhyw adroddiad a gyflwynir i'r Pwyllgor gan Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd cyn pen tri mis. Yn yr un modd, rhaid i'r Cyngor llawn ystyried unrhyw adroddiad a wneir gan y Pwyllgor cyn pen tri mis.

Aelodaeth y Pwyllgor

Aelodau Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd 2020/21

Mae'r Pwyllgor yn cynnwys 6 o aelodau ac mae'n wleidyddol gytbwys. Yn 2020/21, cafodd y Pwyllgor ei gadeirio gan y Cynghorydd Ceredig Davies. Mae'r Aelodau wedi gweithio gyda'i gilydd i ddatblygu gwaith Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd

Cynghorydd	Posibl	Gwirioneddol
Y Cynghorydd Ceredig Davies (Cadeirydd) Democratiaid Rhyddfrydol	1	1
Y Cynghorydd Clive Davies Plaid Cymru	1	1
Y Cynghorydd Lloyd Edwards Democratiaid Rhyddfrydol	1	1
Y Cynghorydd Gwyn James Annibynnol	1	1
Y Cynghorydd Dai Mason Llais Annibynnol	1	1
Y Cynghorydd Wyn Thomas Plaid Cymru	1	1

Oherwydd y pandemig COVID-19 ym mis Mawrth 2020, ni fu'n bosibl cynnal y cyfarfod ym mis Mai 2020, fel a drefnwyd.

Gweithgareddau'r Pwyllgor

2020/21

Yn y flwyddyn ddiwethaf, mae Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd wedi ymgymryd ag amrywiaeth eang o weithgareddau. Mae'r rhestr isod yn tynnu sylw at y materion a drafodwyd a'r safbwyntiau a fynegwyd gan y Pwyllgor:

Cyfarfodydd o bell

Nodwyd bod Cyfarfod Cyffredinol Blynnyddol y Cyngor wedi'i gynnal cyn y cloi lawr ym mis Mawrth. Yn dilyn adolygiad helaeth o'r amrywiol systemau a mecanweithiau ar gyfer cynnal cyfarfodydd o bell, penderfynwyd mai 'zoom' fyddai'r mecanwaith mwyaf priodol gan ei fod yn darparu ar gyfer cyfieithu ar y pryd. Bryd hynny, roedd Microsoft yn datblygu platfform ar gyfer cyfieithu trwy 'Teams', ond nid yw'r cyfleuster hwn wedi'i lansio eto.

Cynigwyd hyfforddiant un i un i bob Aelod, ac ers i gyfarfodydd ailddechrau dros yr haf, mae pob Cynghorydd wedi gallu mynychu trwy 'zoom' gydag un Cynghorydd yn ymuno â'r cyfarfod dros y ffôn.

Cytunwyd a chyhoeddwyd nodiadau canllaw ac ymarfer da ar gyfer mynychu a chymryd rhan mewn cyfarfodydd o bell, a'u cyhoeddi ar y wefan.

Hunanwerthusiad o'r Arolwg Trosolwg a Chraffu

Ystyriwyd canfyddiadau Aelodau'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ynghylch Trosolwg a Chraffu yng Ngheredigion, a oedd wedi ystyried effeithiolrwydd y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu. Nodwyd bod pump-ar-

ugain o ymatebwyr, sef cynnydd o bump o'r flwyddyn flaenorol; roedd y Pwyllgor yn falch o nodi bod yr ymateb i'r arolwg, ar y cyfan, yn galonogol. Nodwyd, ar argymhelliad y pwyllgor hwn, bod nifer y cwestiynau wedi'u lleihau i 9 gyda'r nod o gynyddu cyfranogiad, a oedd wedi bod yn llwyddiannus.

Nododd y Pwyllgor fod y mwyafrif wedi gofyn i'r patrwm barhau bob tro y cynhelir yr adolygiad o amseriad y cyfarfodydd. Nodwyd bod mynychu cyfarfodydd o bell yn llai heriol ar amser rhai sy'n gweithio yn ystod y dydd ac y byddai heriau ychwanegol i gynnal cyfarfodydd o bell y tu allan i oriau swyddfa.

Cytunodd y Pwyllgor y dylai'r hunanwerthuso ddigwydd bob blwyddyn ac y dylid lleihau nifer y cwestiynau gyda'r nod o gael mwy i gymryd rhan ac i adolygu fformat yr adroddiad a gyflwynir i'r Pwyllgor.

System gweddarlleu ar gyfer Siambr y Cyngor

Nodwyd bod y Pwyllgor, yn ystod cyfarfodydd blaenorol, wedi penderfynu gohirio prynu system gwe ddarlleu ar gyfer Siambr y Cyngor nes bod gwybodaeth bellach ar gael, a monitro ac adolygu datblygiadau mewn perthynas â'r 'Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru)'. Ym mis Rhagfyr 2020 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru becyn i gefnogi gweithrediad Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) gyda £500,000 o hwnnw wedi'i ddyrannu i gefnogi trawsnewid democratiaeth yng ddigidol i danategu llawer o'r ddarpariaeth a gynhwysir yn y Ddeddf. Cyflwynodd Cyngor Sir Ceredigion gais, a chawsom ein hysbysu ar 31 Mawrth 2021, ein bod wedi llwyddo gael cyllid er mwyn uwchraddio'r offer yn Siambr y Cyngor a fyddai'n ein galluogi i gynnal cyfarfodydd hybrid, lle mae Cynghorwyr ac Aelodau o'r cyhoedd yn gallu mynychu'r lleoliad neu o bell o Fai 2022 yn unol â gofyniad y Ddeddf.

Dilynwyd proses dendro a bydd y cynigydd llwyddiannus yn cychwyn ar y gwaith o fis Tachwedd eleni. Darparir hyfforddiant 'r holl Aelodau, yn ogystal ag arweiniad i aelodau'r cyhoedd sydd am fynychu.

Rhoi'r System Rheoli Cyfarfodydd 'Modern.gov' ar waith.

Yn ystod y cyfnod clo, gweithredwyd system rheoli cyfarfodydd 'Modern.gov' yn ogystal, ac fe gynhaliwyd 3 gweithdy i ddarparu hyfforddiant i'r Aelodau.

Hyfforddiant a Datblygiad Aelodau

Roedd y sesiynau hyfforddi/briffio a ganlyn ar gael i Aelodau yn ystod 2020/21:

- Gweithdai'r Pwyllgor Rheoli Datblygu 28.09.2020 / 09.11.2020 / 08.12.2020
- Cyfrifiad 16.12.2020
- Porth Ceredigion 16.12.2020
- Gweithdy'r Gyllideb 19.01.2021
- Gweithdy Trosolwg a Chraffu – Cymunedau sy'n Dysgu 01.02.2021
- CYSGA (Pwyllgor Iaith) 08.02.2021
- Twyll Seibr 30.04.2021
- Modern.gov 29.04.2021 / 30.04.2021 / 04.05.2021

Y Flwyddyn Nesaf

Ymhlith y meysydd allweddol y bydd Pwyllgor y Gwasanaethau Democratiaidd yn eu hystyried yn ystod 2021/22 y mae'r canlynol:

- Ystyried canlyniadau hunanwerthusiad blynyddol yr arolwg Trosolwg a Chraffu;
- Adolygu cyfranogiad mewn perthynas ag Adroddiadau Blynyddol Aelodau;
- Monitro Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) o ran:
  - Canllawiau ymgeiswyr ar gyfer etholiad 2022
  - Swydd-ddisgrifiadau diwygiedig i Aelodau
  - Hyfforddiant ar gyfer Aelodau newydd a'r rhai sy'n dychwelyd yn dilyn etholiadau 2022
  - Darpariaeth TG ar gyfer Aelodau yn dilyn etholiadau 2022
  - E-ddeisebau
  - Cynnal cyfarfodydd hybrid
- Adolygu maint pob Pwyllgor mewn perthynas â lleihau nifer yr Aelodau o 2022, yn dilyn yr Etholiadau Lleol;
- Datblygu Cynllun Gweithredol yn dilyn cytuno'r Datganiad Amrywiaeth mewn Democratiaeth;
- Sicrhau cefnogaeth ddigonol ar gyfer Aelodau;
- Unrhyw faterion a gaiff eu codi gan Aelodau sy'n gofyn am ystyriaeth y Pwyllgor.

Dod i Bwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd / Cysylltu â ni

Dod i gyfarfodydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd

Mae'r Cyngor yn awyddus i weld aelodau o'r cyhoedd yn dod i gyfarfodydd Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd a holl gyfarfodydd eraill y Cyngor, gan gynnwys y Cyngor llawn, cyfarfodydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu, y Pwyllgor Rheoli Datblygu a'r Pwyllgor Trwyddedu.

Cynhelir holl fusnes y Cyngor yn gyhoeddus ac eithrio eitemau cyfrinachol. Cyhoeddir yr holl bapurau cyhoeddus ar-lein a chânt eu cyhoeddi 3 diwrnod gwaith o flaen llaw <http://www.ceredigion.gov.uk/your-council/councillors-committees/committees/>

Cysylltu â ni

Os ydych chi am gael rhagor o wybodaeth ynglŷn â Phwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd neu os ydych chi am wneud sylw neu awgrym, cysylltwch â ni:

Y Gwasanaethau Democrataidd, Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron, SA46 0PA

01545 570881   democracy@ceredigion.gov.uk

Dilyn y Cyngor ar Facebook a Twitter

www.facebook.com/CeredigionCC

[@CeredigionCC](https://twitter.com/CeredigionCC)